

Datum: 15 November 2025
Referentie: PRZ 007-2025
Onderwerp: Advies PRZ Participatiebeleid

Gemeente Zevenaar
T.a.v. het college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 10
6900 AA Zevenaar

Geacht college,

Vooraf

Participatie ligt de Participatieraad Zevenaar (PRZ) uiteraard na aan het hart. Veel vraagstukken in het sociaal domein raken aan andere beleidsterreinen. Daarom is de PRZ blij dat in de verordening op de PRZ haar opdracht ruim is geformuleerd. Daarom ook waren wij graag om advies gevraagd over het participatiebeleid. Een goed geregelde participatie legt een fundament voor een lokale samenleving waarin iedereen kan meedoen, naar elkaar omziet en zich betrokken voelt.

Het uitblijven van een adviesaanvraag plaatste ons voor een dilemma. Wel of niet in de ambtelijke voorbereiding hardop meedenken? We hebben er goede ervaringen mee. Toch hebben we nu ervan afgezien. Want wél informeel meedenken en níet gevraagd adviseren maakt van ons een verlengstuk van het ambtelijk apparaat. Daarmee zijn we minder onafhankelijk.

Daarom geven we nu ongevraagd een advies. Ook al is de procedure voor besluitvorming over participatiebeleid al gestart. We verbinden er het verzoek aan, dit ongevraagde advies in elk geval te betrekken bij het maken bij de verordening op de participatie, en ons over die verordening wél om advies te vragen.

Waarom participatie?

Aan participatie worden nobele doelen verbonden. Zoals het versterken van de lokale democratie. Het ruim baan geven aan de verbeeldingskracht en de initiatieven van burgers. Het vergroten van de transparantie van de gemeentelijke overheid. Daar kan niemand op tegen zijn. En als je het goed doet, versterken die doelen elkaar. Hou dan wel rekening met de volgende zaken.

- Participatie werkt alleen als ze gemeend is. En er dus niet een verkapte bezuiniging mee wordt bedoeld (eigenkracht scheelt geld). Als dat wél een doel is, zeg het er dan eerlijk bij.
- Participatie moet op maat. Maximale openheid en betrokkenheid kan nooit altijd de bedoeling zijn. Maak daarom vooraf altijd glashelder wat de bedoeling is: informeren, meedenken, meebeslissen, et cetera. En verander tijdens de wedstrijd nooit de spelregels. En

gebruik woorden als “participatieladder” niet meer. Die wekken ten onrechte de suggestie dat co-creatie het hoogst haalbare is. Terwijl participatie op maat veel belangrijker is,

- Veel participatievormen vragen van deelnemers dat ze taalvaardig zijn, abstract kunnen denken, begrip hebben van beleid en uitvoering. Bedenk daarom participatievormen waardoor de inbreng van burgers met andere kwaliteiten tot zijn recht komt.
- Daarnaast bereiken traditionele participatievormen veelal de oudere, witte, belangstellende en al in de samenleving actieve burger. Geef veel aandacht aan (het ontwikkelen van) vormen waarmee je andere groepen (jeugdigen en jongeren, mensen met een andere achtergrond etc.) wél bereikt

Participatie van wie, voor wie?

Een doelstelling als het versterken van de lokale democratie werkt twee kanten op. Enerzijds gaat het om de betrokkenheid van burgers bij het vormgeven van beleid en uitvoering. En anderzijds gaat om de gevolgen daarvan voor de manier van werken van bestuur en medewerkers van de gemeente.

Over dat laatste brengen wij graag een paar punten onder de aandacht.

- Participatie werkt alleen als het wordt gemeend – en als de gemeente er in de voorbereiding van beleid en uitvoering dus voldoende plek voor inruimt. Dat wil zeggen: op tijd en gemotiveerd afweegt om welke vorm van participatie het gaat (informerend, meebeslissend etc.). En voldoende tijd inruimt voor een participatietraject, inclusief verwerking van de uitkomsten en communicatie daarover. Is participatie een bijgedachte (“o ja, dat moet ook nog”) dan voelen deelnemers zich niet serieus genomen, weet de PRZ uit ervaring.
- Participatie betekent dus veel voor de manier van werken van bestuur en medewerkers. Geef daaraan in de beleidsvorming én bij de uitwerking van de verordening veel aandacht aan. Hoe ga je dat voor elkaar krijgen? Wat gaat er veranderen in taken, procedures, richtlijnen? Hoe wordt dat ondersteund?

Een aantal dilemma's en risico's

- Participatie gaat óók over hoe en hoeveel ruimte de overheid geeft aan eigen initiatieven van burgers, en hoe ze daar op inspeelt. Het dilemma van de overheid is dat ze enerzijds zulke initiatieven wil faciliteren en anderzijds moet opkomen voor het algemeen belang, rechtmatigheid en rechtszekerheid. Dat is beslist niet gemakkelijk. Leg daarom altijd glashelder uit voor welke dilemma's je als bestuur en medewerkers kunt komen te staan. En wat dan je afwegingen zijn.
- In de “Wet versterking participatie op decentraal niveau” geeft het uitdaagrecht vorm aan burgerinitiatief. Daarmee wordt al druk geëxperimenteerd. Diverse voorbeelden laten zien dat het uitdaagrecht weerklinkt. Maar ook, dat het verschillende risico's heeft. Benoem die in het participatiebeleid en de uitvoering ervan. Zoals het risico dat overheid en burger(s) tegenover elkaar komen te staan. Dat vraagstukken van hun politieke lading worden ontdaan. En vooral: dat het voor het gemeentelijk apparaat veel extra werk kan meebrengen, omdat de gemeente voor de uitgedaagde taak eindverantwoordelijk blijft. Dat vergt veel overleg en afstemming met de uitdagers. Tijd die niet in andere belangrijke overheidstaken kan worden gestoken.

Met vriendelijke groet,
Namens de Participatieraad,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Gert van der Kolk', written over two horizontal lines.

Gert van der Kolk
Voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Rik Kors', written over two horizontal lines.

Rik Kors
Secretaris